

Arkitekt Kurt Birch fylder i dag 50 år og fejrer dagen i familiens skød i hjemmet på Teglgårdsvej. Det er her, han er fotograferet foran et maleri af sønnen Thomas.

Arkitekt Kurt Birch har sat sit præg på Horsens - bl.a. med Byporten

Tekst: Christian Rye
Foto: Poul Klausen

Arkitekten bag de senere års mest omtalte bygningsværk i Horsens fylder i dag 50 år.

Bygningsværket - for at tage tingene i omvendt rækkefølge - er Byporten på Søndergade. Der er ikke mange horsensianere - små såvel som store - der ikke på et eller andet tidspunkt har givet udtryk for sin mening om byporten. Og holdningen synes at være, at enten elsker man byporten, eller også hader man den. Den bløde mellemvej er ikke rigtig repræsenteret.

Arkitekten er Kurt Birch. Københavnerdrengen, der som barn flyttede tværs over Danmark med sine forældre for at slå sig ned i Lemvig. Her tog han realeksamen og blev håndværkerudlært, men flyttede i 1966 til Horsens. Han arbejdede hos et par tømrermestre, videreuddannede sig på Horsens tekniske Skole og Statens Arkitektsskole i Århus med afgangseksamen i 1974.

Kurt Birch har fra sin tegnestue i Allégade, som han driver i kompagniskab med Mogens Svenning, sat sit præg på Horsens. Han er således arkitekten bag bl.a. Rådhuskarreen, bygningerne på Rådhusstorvet, hvor Unibank har til huse, Svaneshave-projektet på Allégade, projektet omkring Tobaksgården med Horsens Bibliotek, Houmannhus-bebyggelsen, restaurering og ombygning af Serridslevgård, CN Borma fabrikken og adskillige byfornyelsesopgaver.

Kurt Birch er også manden bag nogle projekter, som ikke er ført ud i livet, men som - da de var fremme i offentligheden - vakte interesse og var samtaleemne. Han ville f.eks. gå under jorden på Søndergade og lave et butikscenter, og han ville gå til vejs på Mejerigrunden, hvor han lavede forslag og skitse til et højhus på omkring 30 etager.

Og så er der Byporten på Søndergade.

- Det var en sjov opgave, og den har både fornøjet og misshaget, siger Kurt Birch. I dag synes majoriteten, at den er sjov - trods finkulturelle opstød. Jeg tror, der bliver tomt i Søndergade, den dag, byporten er væk.

- Det var Horsens Håndværker- og Borgerforening, der kontaktede mig med ideen om at forære Horsens by og horsensianerne en byport i anledningen af byjubelåret. Jeg lavede en model, og gik sammen med håndværkerforeningens bestyrelse til borgmesteren med forslaget.

- Borgmesteren var heldigvis med på ideen, og han var med på, at projektet skulle hemmeligholdes. Porten skulle opføres i nattens mulm og mørke og pludselig stå der. Det var ment som en slags happening, men porten skulle i alle tilfælde stå jubilæumsåret ud. Dens nuværende placering er den placering, vi oprindeligt havde tænkt, men det kunne ikke lade sig gøre, de den blev opført, idet den vestlige ende af Søndergade ikke var lagt om.

- Byporten er elsket og hadet, men den vil altid være et samlingssted. Det er her man mødes, og vi har set forretningsfolk stille op til fotografiering under porten og bruge den i annoncekampagner. Nu er det besluttet, at den skal blive stående i fem år. Jeg tror som sagt, vi vil komme til at savne den, den dag, den er væk.

Ikke tilhænger af vandkunst

- Dit forslag til indretning af Søndergade var at gå under jorden og etablere en forretningsarkade og opføre lave bygningermidt på Søndergade, er du skuffet over, at dette projekt ikke vandt gehør?

- Projektet blev nok blæst for meget op. I virkeligheden var det meget banalt og en løsning, som man kan se i utallige større byer rundt om i Europa. Jeg mener stadig, at den vestlige ende af Søndergade ville have godt af et sådant projekt, og vi havde fremskaffet finansiering til at gennemføre det.

- I øvrigt vil jeg da sige om Søndergade, at jeg er tilhænger af, at der skal være biltrafik på gaden. Gader, der kan tage trafik, bør efter min mening også have trafik. Modsat synes jeg, at når man nu engang har vedtaget at bilerne skal væk, så er det lavet rigtigt. Søndergade er skam en flot gade.

- Men der mangler noget. Jeg er ikke tilhænger af store vandkunst'er - de hører Syd-europa til og herhjemme bliver de før eller siden til blomsterkummer eller sandkasser. Men gerne skulpturer, der sånmand udmærket kunne have lidt rislende vand. Jeg har også i samarbejde med et par af gadens forretningsfolk lavet et projekt for et væksthushus, der skulle rumme café og blomsterforretning. I projektet indgik et stort sejl, som skulle kunne hejses, når solen var skarpest. Men heller ikke dette projekt fandt vej gennem de bevillende myndigheder.

- Det gjorde højhuset på Alejerigrunden heller ikke.

- Nej, men det er et lidt ældre projekt, og tiden var en anden dengang. Vi havde kontakt med flere store koncerter, der ville slå sig ned i det østjyske område, og de fandt projektet spændende og attraktivt. Huset, der nærmest var et tårn, skulle være 100 meter højt svarende til omkring 30 etager. Projektet er helt skrinlagt, og jeg har ikke på nuværende tidspunkt planer om, hvad der skal være på grunden.

Lærerige år på tegnestue i Århus

Inden opgaverne for alvor begyndte at komme til Birch & Svennings tegnestue var Kurt Birch ansat hos en af sine lærere fra Arkitektsskolen, Johannes Exner, som drev tegnestue i Århus. Hans force var tegneriet, og i de ca. ti år, han arbejdede på tegnestuen, var det hovedsageligt ideoplæg, skitseforslag, konkurrencer og projektering, det drejede sig om. Kurt Birch har således været med i en række kirkebyggerier og præstegårdsanlæg, og han arbejdede med genopførelsen af Koldinghus slotsruin. Andre

spændende opgaver, som Kurt Birch fremhæver fra den tid, er opførelse af et menighedshus til Trinitatis kirke (Rundetårn) midt i København samt arbejdet med et kapel til kong Frederik IV ved Roskilde Domkirke.

- Det er nu ikke kongerøgelse og kirkegang, der hører til mine største interesser, men årene på tegnestuen i Århus var spændende og lærerige, og jeg tænker tilbage på dem med stor glæde, siger Kurt Birch, der i øvrigt også i adskillige år har været Skov- og Naturstyrelsens (tidligere Planstyrelsens) konsulent her i området.

Et større klarsyn

- Som 50-årig er man på mange måder gået ind i 'det røde felt.', men jeg føler også et større klarsyn på mange områder. De gode venskaber og bekendtskaber skal og bliver plejet og styrket. De andre vælges fra.

- Fremtiden er altid en vanskelig størrelse at give et bud på, men de senere års turbulens og nedgang i byggeriet har naturligvis også berørt mit firma. Det har for mit vedkommende igen givet tid til skitseforslags-fasen.

Planerne om et nyt fængselsmuseum er et eksempel på denne fase. Kurt Birch har afleveret et forslag, hvorefter et fængselsmuseum skal sammenbygges med Horsens Museum, Museet er lagt ind i bakken bag Horsens Museum, så det kun anes i parken. Forslaget er blevet positivt modtaget, og det er et projekt, som Kurt Birch håber kan gennemføres indenfor en overskuelig fremtid.

Arkitekt Kurt Birch holder i dag sin fødselsdag i familiens skød sammen med bl.a. sine kone Karin Birch, der er lærer på Vestbyskolen, samt sønnerne Niels, der studerer på RUC, og Thomas, der går på kunsthøjskole i Århus. Den 12. august holder fødselsdagsreception i sin privatbolig på Teglgårdsvej 22.

Arkitektens private bolig er i øvrigt et hus med en interessant historie og nævnt som en af arkitekten Viggo Norns bedste større villaer oprindelig opført som amtmandsbolig.